

IHSAN OKTAY ANAR • Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri

IHSAN OKTAY ANAR 1960 doğumlu. Felsefe bölümünü bitirdi. Öğretim üyeliği yaptı. 2011 yılında emekli oldu. Yayımlanan kitapları: *Puslu Kıtalar Atlası* (1995), *Kitab-ül Hiyel* (1996), *Efrasiyâb'ın Hikâyeleri* (1998), *Amat* (2005), *Suskunlar* (2007), *Yedinci Gün* (2012), *Galiz Kahraman* (2014).

İletişim Yayınları 456 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 68

ISBN-13: 978-975-470-648-2

© 1998 İletişim Yayıncılık A. Ş. / 1. BASIM

1-33. BASKI 1998-2018, İstanbul

34. BASKI 2019, İstanbul

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Necati Tunerkan

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Deve Kaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

İHSAN OKTAY ANAR

Efrâsiyâb'ın Hikâyeleri

Nilsen'e

Çok değil, bundan otuz yıl kadar önce, Anadolu'nun orta yerindeki bir kasabada, kestiği raconla nâm salmış bir kabadayı vardı. İnce beyaz çizgili lacivert takım elbisesinin ceketini, her an çıkabilecek bir kavgayı dikkate alarak omuzlarına şöyle bir atar, yengeç gibi yampiri yampiri cadde sokak yürüyüp bela arardı. Her gece devirdiği bir büyük rakının kan çanağına döndürdüğü gözleriyle gelip geçene dik dik bakan bu bitirime tesadüf edenler, onun göbeğine kadar açık gömleğini, göğsündeki muskayla iki falçata izini, yeleğindeki saldırganın ucunu ve serçe parmağında parıldayan şövalye yüzüğünü gördüklerinde derhal sıvıştırlardı. Meyhanede yarenleriyle içtiği rakının ruhuna saldırdığı melankoli, gam ve coşku, gözlerindeki kılcal damarları patlattığı için genellikle baygın baygın bakar, sımsıkı kenetli dudaklarının arasından, içki sohbeti dışında pek bir laf çıkmazdı. Bu sessizliği ve ciddiyeti, fiyakalı efe görüntüsüne halel getirmek içindi. Racon kesmek uğruna çalımından böylece fazla taviz vermediği için, keder ve kıvancını içine akıtır, bu tutumu da onu adamakıllı asabî kılardı. Hatta öyle ki, içki sof-

rasında kendisini pohpohlayan yarenlerinin sözleri, hakkın-
da çıkarılıp ona bir şekilde aktarılan dedikodular meyhane
çıkışında aklına geldikçe, kâh kibirden kâh öfkeden gözle-
ri yanıp yanıp söner, işte buna rağmen fiyakasını bozmamak
için tam bir sokak boyunca kendini tutardı. Ancak sonunda
olan olur, kafasında kura kura bıçak kemiğe artık dayandığı
için, bir köşedeki sokak lambasının altında, “Yi-eeeyt!” di-
ye bir nara koparıverir, ardından da, belasını arayan var mı
diye o baygın gözleriyle sağı solu süzerdi. Böyle biri elbette
çıkmadığından gecenin o vakti sendeleye sendeleye eve ge-
lir, kapıda bekleyen karısı ve kuması, kollarına girerek kaba-
dayıyı sedire oturturlardı. Adamın topuklarına bastığı yük-
sek ökçeli ve sivri burunlu pabuçlarını, beyaz ve temiz ça-
maşıklarını çıkarıp çizgili mavi pijamasını getirirler, dişleri-
nin arasından nefretle fısıldanan küfürlere aldırmandan, bir
tas içinde ılık suyla ayaklarını yıkarlardı. Sabah oldu mu, pi-
jaması ve atletıyla külhanbeyi kahvaltı sofrasına oturur, ge-
ce içilen büyük rakıdan sonra başağrısı tuttuğu için, zaval-
lılara iki küfür savurup üstüne bir de tokat çarptığı olurdu.
Az buçuk bir şey yedikten sonra eline tespihini alır, radyo-
da çalan oyun havası ne kadar neşeli olursa olsun suratında-
ki vakur ifadeyi bozmadan bir cıgara tellendirirdi. Öğle vakti
yine karısı ve kumasının yardımcılarıyla giyinir, tespihini afi-
li bir şekilde şakırdata şakırdata kahveye yollanırdı. O içeri
girer girmez, belaya bulaşmamak için kahve ahalişi saygıy-
la derhal ayağa kalkar, ocakçı ise az şekerli kahvesini yanın-
da bir bardak suyla, o söylemeden hemen masasına getirir-
di. Muhitinde himayesine aldığı o kadar çok kişi vardı ki, bu
da elbette racon gereği idi. Himayesindekilere zaman zaman
dayıca nasihatler verir, eğer kendilerine çekidüzen vermez
ve bir baltaya sap olmazlarsa, hatırlı kişilerle konuşup onla-
ra iş miş bulamayacağını söylerdi. Nasıl ağır, afili ve fiyaka-
lı bir dayı olduğunu muhitindekilerden dinlemeyi pek sev-

diğinden, etrafında kılbazlar ve yordakçılar da çoktu. Bu kişiler onun sunî ipek gömleğinin ne kadar görkemli, tespih şaklatışının ne kadar şaşaalı olduğunu söyler ve rica minnet, çıkardığı hadiseleri anlatmasını istirham ederlerdi. Kabadayı, feleğin çemberinden defalarca nasıl geçtiğini sayıp dökerken, söylediklerinin bir kısmının fasarya olduğunu bilir, kendisini sözüm ona hayranlıkla dinleyen ahaliyi bu yüzden küçümser, onlara fazla değer vermezdi. Durdini ve bağırı açtığı, gerçekten güvendiği yegâne kişi ise elbette yirmi yıllık kankardeşiydi. Bu kişiye o kadar çok güveniyordu ki, rakı sofrasında yeterince içtiği bir gece gözyaşlarıyla, kuşunun tam beş yıldır ötmediğini bile ona söylemişti.

İşte bu külhanbeyi günün birinde, rakı almak için bakkala gittiği vakit ölümün soğuk nefesini ensesinde hissetti. Arkasındaki esrarengiz biri ensesine soğuk soğuk üflüyordu. Önce geriye dönüp bu densize haddini bildirmeye yeltendi. Fakat yan gözle şöyle bir baktığında, bu kişinin adamakıllı cüsseli, boylu poslu olduğunu farkettil. Kafası, üfleyen kişinin ancak göğsüne kadar gelebiliyordu. Adam tıpkı bazı tarikat üyeleri gibi, dizlerine kadar inen kara bir cübbe giymişti. Kabadayı başını kaldırıp adamın yüzüne bakamadı. İçi ürpererek rakının parasını ödedi ve dükkândan çıktı. Aksi gibi, ensesinin üflenilen yeri hâlâ soğuk soğuktu. Bu his ertesi sabah da geçmeyince, usturasıyla şöret salmış Okkalı lâkabıyla çağrılan bir fennî sünnetçiye gidip ensesindeki garipliği anlattı. O güne kadar yüzlerce hastaya iğne vurup binlerce çocuğu da usturasıyla sünnet ederek âh aldığı için sağlık konusunda tartışılmaz bir tecrübeye vâkıf olan bu sihhiyeci, külhanbeyinin ensesini inceleyince şöyle kestirip attı:

– “Ensende, tıpkı ihtiyarların elindekiler gibi tam yedi ölüm lekesi var. Kusura bakma ama, bunlar benim bilgimi ve görgümü aşıyor. Yine de sana, içkiyi ve cıgarayı azaltmanı, sağa sola çatıp belaya girmemeni tavsiye ederim. Çünkü

ensene üfleyen adam her kim ise, tekin birine pek benzemiyor. Eger bir de tabiatüstü bir hassası varsa onunla ilim ve irfan yoluyla pek başedilemez; böyle bil.”

Bu sözleri işiten külhanbeyi tam bir hafta evinden dışarı çıkmadı. Gelgelelim, bu süre içinde rakısı bitmişti. Bir kaçamak yapıp bakkala gittiğinde onun soğuk nefesini ensesinde yine hissetti. Dönüp baktığında, Ölüm’le karşı karşıya olduğunu anladı: Bu kara cübbeli ve uzun boylu şahıs, başına, üstelik simsiyah bir namaz takkesi ya da ona benzer bir şey giymişti. Elli yaşlarında görünüyordu. Uzunca bir siyah sakalı, soğuk, içe işleyen mavi gözleri vardı. Kısacası Ölüm, kara giysileri ve ifadesiz bakışlarıyla, masallarda anlatıldığı kadar korkunçtu. Onun kim olduğunu farkedenden kabadayı, yüreği hop etmesine rağmen, yılların verdiği bir alışkanlıkla, bakkalın önünde küçük düşmek istemedi. Vakur bir edâ ve külhani bir üslupla, “Neden benim peşimde dolaşıyorsun? Benimle bir alıp veremediğin mi var?” diye sordu. Ölüm, kendisi kadar soğuk, ama davudî bir sesle, “Tahmin ettiğin gibi, ben Ölüm’üm. Vaden dolduğu için seni almaya geldim. Hazır mısın?” diye karşılık verdi. Kabadayının çenesi titreyip dişleri birbirine vurmaya başlamıştı. Yine de kendisini toparlayıp, istifini bozmamaya çalışarak, ama kekeleye kekeleye şunları söyledi:

– “Ama henüz 43 yaşındayım. Hem, sağlığım da fena sayılmaz. Üstelik yapacak daha çok işim var. Haydi, diyelim ki bana acımadın ve aldın canımı; karım ve kumam, o iki zavallı kadın ne yapacaklar bensiz? Ya himayemdeki biçareler ben olmadan nasıl yaşayacaklar bu dünyada? Ben mühim bir adamım ve birçok kişi benim elime bakıyor. Farzedelim ki bana acımadın, ya o zavallılara da mı hiç üzölmüyorsun? Ne kadar zalim birisin sen!”

Çaresizlikten gözleri buğulanan kabadayı, lafı bitince şöyle bir yutkundu. Çünkü Ölüm’e adeta yalvarırcasına dil dök-

mesi, kendilerini çaktırmadan süzen bakkal karşısında fiyakasını bozar gibi olmuştu. Üstelik, elindeki bir bezle tezgâhı silen bu adamın, sanki hiçbir şey görmüyor ya da duymuyormuş gibi numara yapması, her şeye tuz biber ekliyordu. Külhanbeyinin afisini çepelleyen bu manzarayı, adamın kahvede yarenlerine anlatacağı gün gibi açıktı. Bu yüzden kabadayı, omuzlarını geriye çekip boynunu ileri uzatarak racon kesmeyi uygun gördü. O güne dek içtiği şişelerce rakının kan çanağına döndürdüğü baygın ve metelik vermeyen gözleriyle Ölüm'e bakıp şöyle dedi:

– “Bak, yanlış anlama: Müşkül durumda olduğum için söylemiyorum ama, yine de delikanlı birine benziyorsun. Yeminler olsun samimiyim. Vade gelmiş, ömür bitmiş; can, hayat, bütün bunlar fasa fiso. Bak, menfaat için demiyorum. Bir baktım mı, ben adamın ruhunu beynini okurum. O yüzden senin kuru gürlüğe pabuç bırakmadığını söylüyorum. Mesela kavgadan ve mücadeleden kaçmazsın, değil mi? Biri sana meydan okudu mu, boynunu büküp gitmezsin herhalde?”

Bu lafları eden kabadayının kanlı ve baygın gözlerinde hinlik parıltıları yanıp yanıp sönüyordu. Hatta sözlerinin hedefini bulup rakibini canevinden vurduğunu sandığı için, memnun memnun, bir ara bıyığını bile burdu. Galiba bir filmden ilham alarak şöyle bir teklifte bulundu:

– “Senin oyuna düşkün olduğunu biliyorum. Mesela şöyle erkek erkeğe, var mısın bir oyuna! Heyecan katmak için bir şeyine oynasak iyi olur; kazanırsam bana 100 sene vereceksin; nasıl? İyi mi?”

Ölüm ise, soğuk gözlerini kurbanından ayırmadan şunları söyledi:

– “Hep böyle derler. Şimdiye kadar hemen hiçbir kimse, yaşadığı ömrü yeterli görmedi ve birçoğu beni oyuna davet etti. Ama haklısın; oyuna düşkünüm. Ayrıca senin de-

diğın gibi, mücadeleden kaçacak biri değilim. Kabul ediyorum teklifini. Söyle bakalım, hangi oyunu oynayacağız? Sataranca ne dersin?”

Sanki Ölüm ayıp bir şey söylemiş gibi yüzünü buruşturan kabadayı, “Bırak o fasarya oyunu!” diye cevapladı, “Akılla değil, şansıyla oynayana erkek derler. Yoksa kumarda kaybetmeden aşkta nasıl kazanırsın başka? Bir kahvehane oyununa ne dersin? Mesela kozlu bir oyuna?”

Bunun üzerine Ölüm, “Dođrusu bu, pek de alışık olduğum bir şey değil. Ama böylesi oyunlar dört kişiyle oynanır; diğer kişileri nereden bulacaksın?” diye sordu, “Hem, kazanırsan sana 100 sene vereceğim, kabul; ama kaybedersen senden ne alacağım?”

Kabadayı bir süre duraksadı. Sanki gönlü karar almış gibiydi. Fakat çok geçmeden gözleri yine parıldamaya başladı. Ölüm’e, “Dört kişi oynayacağız ya! Kaybedersem hem benim, hem de eşimin canını alırsın. Böylece bir taşla iki kuş vurursun,” dedi.

Bu elbette, Ölüm’ün reddedebileceği bir teklif değildi. Kendisine bir eş bulması için kabadayıya tam yedi saat, yani gece yarısına kadar süre tanıdı. Önünde uzun sayılabilecek bir zaman olduğu için, Ölüm mesaisini sürdürebilir, can borcu olanlardan alacağını tahsil edebilirdi. Nitekim, kara kaplı defterini açıp baktığında, sıradaki zavallının yakında bir yerde oturduğunu gördü. Bu zât Cezzar Dede adında, yetmişlik bir ihtiyardı. Yaşı bu kadar ilerlemiş birinin, canını teslim konusunda pek fazla bir müşkül çıkarabileceği kolay kolay söylenemezdi. Çünkü ihtiyarlar zaten, evlatlarının mürüvvetini görüp Hac farızalarını yerine getirmiş, ona buna borçlarını ödeyip kefen paralarını biriktirmiş olduklarından, Ölüm’le karşılaştıklarında gençler gibi mazeret beyan etmezlerdi.

Güneş battıktan hemen sonra, Cezzar Dede’nin kaldığı

evin kapısını çaldığı vakit, Ölüm'ü bir velet karşıladı. İhtiyar adamın torunlarından biri olduğu anlaşılan çocuğa Ölüm, “Git, haydi dedene haber ver. Bir borcu var. Onu almaya geldim,” dedi. Misafirin soğuk görüntüsünden oldukça etkilenmiş benzeyen çocuk, doğruca salona koşturdu ve orada, torunlarına hikâye anlatmakta olan dedesine heyecanla, “Dede! Dede! Acayip bir adam geldi. Ona borcun varmış; ama bakkala çakkala hiç benzemiyor!” diye haber verdi. İhtiyar ise, “Bütün borçlarımı ödedim. Sadece bir can borcum kaldı. Buyur et adamı içeri. Bakalım kimmiş?” dedi. Çocuk bir koşu yine kapıya giderek misafiri içeri aldı. Ölüm gelip Cezzar Dede'nin yanında, sedirin üzerine çöküp bir bağdaş kurdu. Yaşları beş ile sekiz arasında görünen tam on bir torun, garip görünüşlü misafiri büyük bir dikkatle inceliyorlardı. Onların içinde uluorta konuşmak istemeyen Ölüm, ihtiyarın kulağına kim olduğunu fısıldayınca, zavallı, gayet insanî bir şekilde, ürpermeden edemedi. Cezzar Dede, insanlık hali gereği bu şekilde renk verince, gelen misafirin onun kulağına çok heyecanlı bir şey fısıldadığını düşünen torunlar da, adamaklı meraklanıp, “Dede! Dede! Adam ne fısıldadı kulağına? Haydi söyle!” diye üstelemeye başladılar. Gelgelelim bu elbette, çoluk çocuğa dobra dobra söylenecek bir şey değildi. İhtiyar bu yüzden, “İ-ih! Demedi bir şey! Önemli değil,” diye kıvırmaya çalıştıysa da, torunların hepsi birden dedelerinin ellerine ayaklarına yapışıp, “Yoo! Kandırıyorsun bizi. Sana önemli bir şey söyledi, sen de heyecanlandın. Baksana, betin benzin attı. Haydi, bize de söyle!” diye bağırıp tepinmeye giriştiler. Bir yandan döşemede zıplayıp, elleriyle de tempo tutan torunların hepsi, “Söyle! Söyle! Söyle!” diye bağırıyorlardı. Hatta içlerinden azgın biri sedire çıkıp orada zıplamayı ve ihtiyarın kulağı dibinde, onu iyice rahatsız edecek bir şekilde el çırpmayı bile akıl etti. Kısacası, çocukların dayatıp tutturması bitecek gibi değildi. İşte belki de bu ne-

denle, misafir geldiği sırada çocuklara zaten bir masal anlatmakta olan ihtiyar, muhayyilesinin tesiri altında kalarak bir palavra sıkılmak zorunda kaldı ve torunlarına, “Peki, söyleyeceğim. Bana Efrâsiyâb’ın hazinesinin yerini fısıldadı! Ondan heyecanlandım,” deyiverdi. Bu sözleri duyar duymaz çocukların akli başından gitti. Hepsinde ses soluk kesilmişti. Cezzar Dede yaramaz torunlarını susturabildiğine memnundu. Fakat iş henüz bitmiş gibi görünmüyordu. Nitekim bir velet, “Efrâsiyâb’ın hazinesi neredeymiş dede?” diye sorunca, ihtiyar, sanki çok yakındaymış gibi pencereden dışarıda rastgele bir yeri gösterip, “Nah işte! Kaf Dağı’nda bir mağarada saklıymış meğerse!” diye cevapladı. Ortalık böylece yatıştığına göre, artık Ölüm’le evden çıkıp ebediyete yolculuk etmesinde bir sakınca kalmamış gibiydi. Bu yüzden, misafire kalkmalarını işaret etti. Ölüm’le birlikte salondan çıkıp sokak kapısının önüne geldiğinde pabuçlarını giyip bağlamaya başladı. Ancak Ölüm sağa sola bakınıyor, çünkü pabuçlarını bir türlü bulamıyordu. Tam bu sırada torunlardan beş yaşlarında bir kız, nazlı bir edâ ve işveyle, “Dede! Bizi de götür!” deyince iş anlaşıldı. Misafirin ve dedelerinin, Efrâsiyâb’ın hazinesini kendileri olmaksızın aramaya gideceklerini düşünen çocuklar, Ölüm’ün pabuçlarını saklamışlar, ihtiyarın ebediyete intikalini de böylece engellemişlerdi. Cezzar Dede önce tatlılıkla, sonra da gözdağı vererek misafirin pabuçlarını derhal getirmelerini ne kadar tenbih ettiyse de, torunlar bildiklerini okumaya devam ediyorlardı. Hatta o âna dek susan bir oğlan, haksızlığa uğramış gibi gözlerinden yaşlar aktığı halde, “Kandırma bizi dede! Bilmiyor muyuz sanki! Kalıbımı basarım, adamla şimdi hazineyi aramaya gidiyorsunuz. Bizi de götür! Yoksa adamın pabuçlarını vermeyiz,” diye bas bas bağırıyordu. Bunun üzerine ihtiyar, o anda kendisine şüpheyle kulak kabartan torunlarının duyamayacağı bir şekilde Ölüm’e, “Bana birkaç saat izin ver. Çocuklar az

sonra radyoda masal dinleyip yatar uyurlar. Onlar sızdığında ben çıkar, senin yanına gelirim,” diye fısıldadı. Ardından çocuklara, tekliflerini kabul ettiğini, ertesi sabah erkenden hep birlikte yola çıkıp hazineyi arayacaklarını söyleyince, ev sevinç çığlıklarıyla cınladı. Pabuçlarına kavuşan Ölüm de evden çıkıp, kabadayıyla buluşacağı sabahçı kahvesine yollandı. Ayrıca, az sonra oynanacak oyunda, dördüncü oyuncu da böylece bulunmuştu. Büyük bir ihtimalle sözünü tutacak olan Cezzar Dede, Ölüm’ün eşi olacaktı.

Geceyarısına doğru gerçekten de, sabahçı kahvesine yanında biriyle gelen kabadayı, oyun masasında kendisini bekleyen Ölüm’ün karşısında oturan bir ihtiyar gördü. Kabadayı, oyunda kendisine eş olarak elbette yirmi yıllık kankardeşini seçmişti. Ne var ki bu adama işin aslını anlatmış değildi. Ölüm’le aynı masada oyun oynayacağından habersiz olan zavallıya, enayinin birini adam başı birer takım elbisesine oyuna razı ettiği palavrasını sıkıyordu. Yeşil çuha kaplı masaya, takım elbise sevdasıyla yanıp tutuşan kankardeşiyle birlikte oturduktan sonra kabadayı, kahveci çırağından oyun takımlarını istedi. Karılıp dizildikten sonra taşlardan biri koz olarak seçildi. Ardından bütün oyuncular, Cezzar Dede’nin dağıttığı taşları tahtalarına yerleştirdiler. Saatler geceyarısını vurduğunda oyun başladı. Doğrusunu söylemek gerekirse, Ölüm’e meydan okuyan kabadayının eli hiç de iç açıcı değildi. Daha da kötüsü, vakit ilerlemesine rağmen eline uygun taş da gelmiyordu. Ayrıca yüzü bir kızarıp bir morarıyor, yanağı titreyip kaşı gözü seğiriyordu. Çünkü hiçbir şeyden haberi olmayan ve takım elbise sevdasıyla oyuna oturan kankardeşinin, elini açıp kazanmalarını sağlayacakken bunu yapmadığını, çünkü kozu dışarı koyup iki misli puan almak için tam dört eldir döndüğünü farketmişti. Sonunda olan oldu ve Ölüm, soğuk, beyaz elleriyle tahtasını açıp taşları diğerlerine gösterdi. Bütün serileri tamam-

layıp oyunu kazanmıştı. Böylece kabadayıda şafak attı. Kaşığı gözü seğirip dişleri takırdadığı halde, bu vahim durumu kankardeşine açıklamak için münasip kelimeleri arıyordu. Fakat Ölüm onu bu zahmetten kurtardı. Kankardeşine yaklaşmış acı gerçeği onun kulağına fısıldar fısıldamaz, o âna kadar takım elbise için yanıp tutuşan zavallı, beyninden vurulmuş dönüp hayatının neredeyse bir hiç uğruna bittiğini idrak ederek tabancasını çekti. Kabadayıya öfkeyle, “Beni de kaderine ortak ettin Apturrahman Ağbi! Yirmi yıllık kankardeşim bana böyle yamuk yapacak ha! Al!” diye feryad edip tetiğe tam dört kez asıldı. Kanlar içinde yere yuvarlanan kabadayı da silahını çekip, yine baygın bakışlarla kankardeşine baktıktan sonra, “Anca beraber, kanca beraber, teres seni!” diye haykırarak silahını ateşledi. Sonunda, yerde iki ceset vardı. Kahvedekiler dehşet içinde, cesetlerin başına toplanmışlardı. Onlarla bir işi kalmadığına göre Ölüm artık gidebilirdi. Bu yüzden Cezzar Dede’ye başıyla, dışarı çıkabileceklerini işaret etti. Güneşin doğmasına az bir zaman kalmıştı.

Cezzar Dede karanlık sokaklarda Ölüm’ün peşi sıra yürürken, o saatte yataklarında hiçbir şeyden habersiz mışıl mışıl uyuyan torunlarını düşündü. Kim bilir, belki de hepsi rüyalarında Efrâsiyâb’ın hazinesini görüyordu. İhtiyarın aklına, sabah kendisini bulamadıklarında çocukların ne kadar üzülecekleri geldi. Hayattan çok, onlardan ayrılmak zor gibiydi. Adam bunları düşünürken, önü sıra giden Ölüm, sanki onun kafasından geçenleri okumuş gibi dönüp baktı. Bir şey söylemeye hazırlandığı belliydi. Nitekim çok geçmeden, o soğuk ve kararlı sesiyle, “Oyunda benim eşim olduğun için sana borcum var,” dedi, “Ayrıca, onlara verdiğim şans sana da tanımak isterim.”

İhtiyar, bu sözlere fazla itibar etmemiş görünüyordu. Belki de kendisini Ölüm’le rekabet edebilecek biri olarak düşünmekte zorlanmaktaydı. Bu yüzden ona, “Senin oyuna

düşkün olduğunu biliyorum,” dedi, “Ama ben, bugüne kadar kazanmak için oynamadım hiç. Oyunun bana verdiği zevkle yetindim.”

Ölüm, cevaptan çok, ihtiyarın böyle düşündüğüne şaşır-
mış gibiydi. Sessizce bir süre daha yürüdüktan sonra, “Hak-
lısın. Sonuçta her oyunu ben kazanırım,” dedi, “Aldıkları
zevk de oyuncuların yanına kâr kalır. Ama bu gerçeği ço-
ğu bilmez. Bu yüzden benimle iddiaya girer ve kaybederler.
Senin anlayacağıın, oyundan yanlış bir şey isterler. Her şeye
rağmen sana yine de bir şans vermek istiyorum. Çünkü böy-
lesi daha adil olacak bana kalırsa.”

Cezzar Dede bir süre düşündükten sonra, “Peki, hangi
oyunu oynayacağız?” diye sorunca, Ölüm ona şunları söy-
ledi:

– “Seninle, verdiği zevk dışında hiçbir amacı, kuralı ve
şartı olmayan bir oyun, yani gerçek bir oyun oynayacağız.
Torunlarına destanlar, masallar ve hikâyeler anlattığını bil-
diğim için, senin buna hazır olduğuna inanıyorum. Bir konu
seçip, birbirimize hikâyeler anlatacağız. Kazanma amacıyla
değil, sadece anlatmanın zevki uğruna. Her hikâyen için se-
nin bir saat yaşamana izin vereceğim. Ne dersin?”

İhtiyar ona şöyle cevap verdi:

– “Madem öyle, anlatacağımız ilk iki hikâyenin konusunu
ben seçmek isterim. Çünkü, üzerimde yetkin olduğuna göre
bana karşı tartışılmaz bir üstünlüğün var; hem ne yalan söy-
lemeli, haliyle biraz korkuyorum. Bu nedenle anlatacakları-
mızın ilk ikisi birer korku hikâyesi olsun. Ölüm’le yeni tanı-
şan biri kalkıp aşk hikâyesi anlatacak durumda olmaz her-
halde. Ayrıca kendimi toparlamak için oyuna senin başla-
manı arzu ederim.”

Ölüm bu sözlerin hiçbirine hayır demedi. Gün doğarken
kasabanın Selam Mahallesi’ne doğru yola koyuldular. Anla-
şılan burada birini bulmaları gerekiyordu. Kara kaplı defter-